

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/206/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4112232204
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marta Polyáková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2017:4112232204.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Polyákovovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Ingrid Doležajovej, v právnej veci žalobkyne: B. U., bytom S. XXX, zast. JUDr. René Hudzovič, advokát so sídlom Nitra, Štefánikova tr. 49, proti žalovanej: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Bratislava, Dostojevského rad 4, o náhradu škody na zdraví, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 10. marca 2016, č. k. 25C/141/2012-243, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti týkajúcej sa zaplatenia sumy 7.309,80 eura potvrdzuje.

V ostatnej vyhovujúcej časti, v časti o zaplatenie súdneho poplatku, v časti trov štátu a náhrady trov konania rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni sumu 34.112,40 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku návrh zamietol. Žalovanú zaviazal zaplatiť Okresnému súdu Nitra súdny poplatok v sume 2.046,50 eura do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia, trovy štátu v sume 1.143,90 eura do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia a náhradu trov konania k rukám jej právneho zástupcu v sume 8.277,79 eura do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobkyňa sa domáhala od žalovanej zaplatenia sumy 36.549 eur na to skutkovom základe, že dňa 27. 09. 2009 sa stala účastníčkou dopravnej nehody, ktorú zaviniel JUDr. S. Z., ktorý bol právoplatne uznaný vinným rozsudkom Okresného súdu Nitra v spojení s rozsudkom krajského súdu. Obžalovaný jej bol povinný zaplatiť sumu 48.086,36 eura z titulu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia z fyzických zranení a náhrady škody. Lekárskym posudkom zo dňa 25. 09. 2012 psychiatra MUDr. Juraja Mrázika boli konštatované dve diagnózy, postraumatická a stresová porucha chronifikovaná stredne ťažkého až ťažkého stupňa s progredujúcou devalváciou osobnosti a depresívna porucha stredne ťažkého až ťažkého stupňa. Toto poškodenie bolo ohodnotené 1550 bodmi, čo pri hodnote bodu 15,72 eura predstavuje 24.366 eur. Z dôvodu poškodenia zdravia žiadala priznať aj 50 % zvýšenie SSÚ, čo predstavuje sumu 12.183 eur. Medzi účastníkmi bol tento nárok sporný, keď žalovaná nárok žalobkyne spochybňovala. Súd preto vykonal opakované znalecké dokazovanie a dal vyhotoviť znalecký posudok MUDr. Kuzmom, ktorý tiež určil bodové ohodnotenie SSÚ počtom bodov 1550. Následne bol vyhotovený kontrolný znalecký posudok a MUDr. Kabátová sa zhodla so závermi posudku MUDr. Kuzmu. Konštatovala v rámci SSU u žalobkyne postraumatickú stresovú poruchu s chronickým priebehom a recidivujúcu depresívnu poruchu stredne ťažkého stupňa, spolu ohodnotené počtom bodov 1550. Obaja znalci konštatovali, že liečba žalobkyne nie je ukončená, pretrvávajú dôvody pre jej pokračovanie a pre udržanie relatívne ustáleného zdravotného stavu je potrebná stála ambulantná psychiatrická starostlivosť s potrebou psychoterapeutickej a medikamentózneho liečby. Súd sa stotožnil s nárokom žalobkyne na zaplatenie náhrady škody v rozsahu 24.366 eur z titulu SSU za psychiatrické

následky nehody. Žalovaná žiadala, aby bola zohľadnená spoluvina žalobkyne v rozsahu 30 % z predmetnej výšky SSU, keďže sa žalobkyňa u psychiatrov začala liečiť skoro 3 roky po nehode. Súd sa s týmto právnym záverom nestotožnil majúc za to, že nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa preto, aby súd náhradu primerane znížil. Ohľadne samotnej nehody nemala žalobkyňa žiadnu zodpovednosť za jej vznik. Znalkyňa MUDr. Kabátová konštatovala, že nie je možné určiť, aký by bol stav žalobkyne, ak by sa u psychiatra liečila aj hneď po nehode. V tom čase, ako sama žalobkyňa uvádzala, skôr vnímala a riešila fyzické následky nehody a psychiatrické začala vnímať potom, ako sa fyzické následky stabilizovali. Podľa súdu sa aj z morálneho hľadiska zdá neprijateľné, aby bolo dávané žalobkyňi za vinu, odkedy sa začala liečiť u psychiatra. Žalobkyňa sa tiež domáhala zvýšenia SSU o 50 % v celkovej sume 12.183 eur. Súd sa v dokazovaní zameril na porovnanie zdravotného stavu poškodenej pred nehodou a po nehode a ich vplyvom na život žalobkyne po psychiatrickej stránke. Žalobkyňa podrobne popísala obmedzenia v bežnom živote z dôvodu psychiatrických následkov nehody. Poukázal pritom aj na výpoveď žalobkyne, ako aj skutkový stav veci. Tieto vyjadrenia boli potvrdené v konaní pod sp. zn. 25C/140/2012 svedkyňou B. U. a svedkyňou Mgr. E. I.. Žalobkyňa má ťažké fyzické zdravotné postihnutia, ktoré už samo o sebe nepriaznivo pôsobia na psychiku postihnutej osoby. Znalci samotní konštatovali, že psychické ťažkosti žalobkyne sú v priamom súvisi s úrazom a sú pretrvávajúcou odozvou na trvalé zdravotné následky i trvalé zmeny v rodinnom a sociálnom fungovaní. Na duševný stav žalobkyne nepriaznivo pôsobil aj rozpad rodiny - rozvod. Vo sfére kultúrneho a spoločenského života je limitovaná depresívnou symptomatikou, nezájmom, poklesom vôľových funkcií, poruchami sústredenosti, neschopnosťou prežívať radosť. Je prakticky vyradená z adekvátneho fungovania v práci a v rodine. Je invalidnou dôchodkyňou. Miera poklesu schopnosti žalobkyne vykonávať zárobkovú činnosť v percentách je 75 %. Súd mal za to, že je daný dôvodov pre 40 % zvýšenie SSU súdom. Rozsah 40 % súd určil podľa vlastnej úvahy, vychádzajúc však z objektívnych podkladov ako sú 75 % miera poklesu schopnosti zárobkovej činnosti, čo by z logického hľadiska malo predstavovať 37,5 % zvýšenie SSU. Tento matematický prepočet však nepovažoval za podstatný pre svoj záver, ale len potvrdzujúci správnosť určenia zvýšenia. Porovnávaním predpokladov pred a po úraze vyvodil záver, že utrpeným úrazom boli značne zúžené možnosti uplatnenia sa žalobkyne nielen v jej osobnom a rodinnom živote, ale aj pracovnom. Z uvedených dôvodov z titulu zvýšenia SSU jej priznal sumu 9.746,40 eura ako 40 % zvýšenie SSU v sume 24.366 eur. Keďže sa žalobkyňa domáhala 50 % zvýšenia SSU, súd vo zvyšku jej návrh zamietol. O trovách štátu rozhodol podľa § 148 OSP, o zaplatení súdneho poplatku podľa § 2 ods. 2 zák. č. 71/1992 Zb. a o trovách konania v zmysle § 142 ods. 3 OSP.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla v zákonnej lehote odvolaním žalovaná a to vo vyhovujúcej časti nad priznanú sumu 18.761,82 eura, teda v časti 15.350,58 eura a žiadala v tejto časti žalobný návrh zamietnuť a v tej súvislosti prehodnotiť aj výroky týkajúce sa trov konania štátu a trov konania strán sporu. V dôvodoch svojho odvolania uviedla, že odvolanie podáva v zmysle § 205 ods. 2 písm. c/ v spojení s § 205 ods. 2 písm. d/ a s § 205 ods. 2 písm. f/ OSP. Z istiny, na ktorú súd zaviazal žalovanú v rozsudku akceptovala povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu vo výške 18.761,82 eura, keď vychádzali zo základného počtu bodov 1550 pri hodnote 15,72 eura za bod. Základné odškodnenie SSU za psychické následky 24.366 eur krátila o 30 % na sumu 17.056,62 eura a zvýšenie SSU považuje za primerané v rozsahu 10 % zo základu t. j. 1.705,62 eura ($17.056,62 + 1.705,62 = 18.761,82$ eura). V ostatnej časti prísúdenej sumy (15.350,58 eura) považujú rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne. V konaní navrhovali zohľadniť účasť žalobkyne na rozsahu škody na zdraví, keď zo znaleckých posudkov bolo konštatované, že psychiatrickej liečbe sa žalobkyňa podrobila až po 3 rokoch od dopravnej nehody, čím sa stav značne chronifikoval a príznaky značne fixovali. Pretrvávanie reziduálnych príznakov postraumatickej stresovej poruchy a depresívnych príznakov ovplyvnilo výšku SSU. Keby žalobkyňa bola od začiatku liečená odborníkom, ktorý by mohol účinne zasiahnuť do psychických problémov priamo súvisiacich s úrazom, v súčasnosti by nemuselo ísť o chronický prebiehajúcu rozvinutú psychickú poruchu. V konaní samotná žalobkyňa uvádzala, že pociťovala psychické problémy od dopravnej nehody, návštevu u psychiatra odkladala, odmietala ju spočiatku kvôli rečiam v dedine. Takýto postoj žalobkyňi k svojmu zdravotnému stavu rozhodne nemôže zaťažovať žalovanú. Pokiaľ ide o zvýšenie SSU, žalobkyňa sa domáhala mimoriadneho zvýšenia SSU podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. v maximálnej výške 50 % v sume 12.183 eur. Súd za primerané považoval zvýšenie SSU o 40 %, pričom z odôvodnení svojho rozhodnutia poukazuje na výpoveď žalobkyne a jej popis v obmedzení v živote z dôvodu psychiatrických následkov a nehody. Osobitne odkazuje aj na výpoveď svedkyň B. U. a E. I. z iného konania sp. zn. 25C/140/2012, v ktorom sa však prejednáva zvýšenie SSU titulom fyzických následkov a teda nebol zameraný na psychické problémy žalobkyne. Nepovažuje za správne, že súd pri odôvodnení rozhodnutia o 40 % zvýšení SSU poukazuje na svoje neprávoplatné rozhodnutie

v konaní 25C/140/2012, kde priznal 40 % zvýšenie SSU za fyzické následky. Súdom priznané zvýšenie SSU považuje za neprimerane vysoké, nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní. Žalobkyňa je síce aktuálne invalidná, avšak rozhodujúcim zdravotným postihnutím je nervové poškodenie hornej končatiny u nedominantnej ruky, ktoré sa na invalidite podieľa 65 % a psychické ochorenie je medzi inými zdravotnými postihnutiami, ktoré zvyšujú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 10 %. Okrem invalidity žalobkyňa nepreukázala v konaní iné prípady hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by jej mala byť náhrada za SSU zvýšená v tak vysokom rozsahu. Poukázala na to, že základné hodnotenie SSU bolo obodované v strede bodového rozpätia a obaja znalci nevyužili možnosť zvýšenia bodového hodnotenia podľa § 10 ods. 4 zák. č. 437/2004 Z. z. Žalobkyňa nie je v každodennom živote odkázaná na pomoc iných osôb v tom zmysle, že by nebola schopná vykonávať bežné životné úkony. Na jednej strane sú konštatované v posudkoch poruchy pamäti, koncentrácie, na druhej strane tieto neboli doteraz objektivizované odborných psychodiagnostickým vyšetrením, a preto sú len v rovine subjektívnych tvrdení žalobkyne a rozsah týchto porúch neobjasnilo ani znalecké dokazovanie. Žalobkyňa naďalej využíva motorové vozidlo, funguje v rodinných vzťahoch s deťmi, so sestrou a mamou. Žalobkyňa titulom SSU už obdržala čiastku 29.634 eur na základe rozhodnutia v trestnom konaní a sumu 18.761,82 eura, ktorú poukázala po doručení rozsudku v tomto konaní, čo je podľa jej názoru odškodnenie primerané rozsahu následkov a reálneho obmedzenia žalobkyne v pracovnom a spoločenskom živote vzhľadom k zisteným skutočnostiam.

3. K odvolaniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Vo svojom vyjadrení uviedla, že odškodnenie, ktoré jej bolo priznané a to i titulom SSU v trestnom konaní jej bolo priznané za iné poškodenie zdravia, týkalo sa traumatologických diagnóz a nie psychiatrických diagnóz. Nemožno súhlasiť s námietkou žalovanej, že by z dokazovania vyplynula jej účasť na vzniku škody na zdraví. Ak by aj bolo pravdou, že začala s liečbou u psychiatra neskoro, tak toto jej konanie, prípadne nekonanie bolo spôsobené práve duševných ochorením, ktorým v tom čase trpela a tieto skutočnosti nie je možné pripísať na jej vrub, a už vonkoncom ustáliť, že by k nim došlo v dôsledku jej zavinenia, tak ako to má na mysli ust. § 441 OZ. Z lekárskeho potvrdenia o zdravotnom stave MUDr. N. zo dňa 07. 12. 2012 vyplýva, že o svojich psychických problémoch informovala ošetrojúcu lekárku už v októbri 2010, boli jej ordinované lieky. V konečnom dôsledku i znalec MUDr. František Kuzma vo svojom doplnku k znaleckému posudku ordináciu antidepresív obvodným lekárom v máji 2011 hodnotí ako začiatok jej psychiatrickej liečby. Tieto skutočnosti spochybňujú tvrdenie žalovanej o tom, že pri včasnom začatí psychiatrickej liečby by nedošlo k chronifikácii stavu a fixácii príznakov a jej vyhliadky na zlepšenie zdravotného stavu v tomto smere by boli lepšie. Toto tvrdenie žalovanej je vyvrátené i znalkyňou MUDr. Kabátovou, keď uviedla, že na túto otázku nemožno jednoznačne odpovedať. Z uvedených dôvodov nie je možné ustáliť jej zavinenie na vzniknutej škode a teda v danom prípade je vylúčená aplikácia ust. § 441 OZ. Zo znaleckých posudkov je zrejmé, že prvotnou príčinou poškodenia jej psychického zdravia je predmetná dopravná nehoda, pričom všetky poškodenia jej zdravia sú v priamej príčinnej súvislosti s ňou, zlej finančnej situácie, k rozvodu došlo pravdepodobne práve a jedine v dôsledku dopravnej nehody. Tiež námietky žalovanej o nedôvodnosti zvýšenia SSU o 40 % neobstoja. Tak ako vyplýva z rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo/212/2010, už samotná invalidita poškodeného je jedným z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Mimo samotnej invalidity je následkami predmetnej dopravnej nehody obmedzená nad rámec postihnutia a bola zasiahnutá vo všetkých sférach života. Zo znaleckého posudku MUDr. Františka Kuzmu vyplýva, že trvalé zdravotné následky i trvalé zmeny v rodinnom a sociálnom fungovaní ju výrazne hendikepujú, zasahujú prakticky do všetkých sfér života a spoločenského uplatnenia. I znalkyňa MUDr. Kabátová konštatovala, že následkom pretrvávajúcich psychických problémov je prakticky vyradená z adekvátneho fungovania v práci, rodine ako i z možnosti kultúrnej a spoločenskej realizácie. Vzhľadom k týmto skutočnostiam neobstoja tvrdenie žalovanej, že okrem invalidity v konaní nepreukázala iné prípady osobitného zreteľa, pre ktoré by jej mala byť náhrada za SSU zvýšená v tak vysokom rozsahu. Poukaz žalovanej na skutočnosť, že je síce aktuálne invalidná, avšak rozhodujúcim zdravotným postihnutím je nervové poškodenie hornej končatiny a psychické ochorenie je medzi zdravotnými postihnutiami, ktoré zvyšujú mieru poklesu v schopnosti vykonávať činnosť o 10 % je vyslovene účelový a neobstoja. Podľa § 77 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. sa jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nesčítavajú. Preto neobstoja tvrdenie žalovanej, že jej psychické ochorenie je len v rozsahu miery poklesu schopnosti zárobkovej činnosti 10 %. Tiež neobstoja tvrdenie žalovanej, že keď posudzujúci lekár nevyužil možnosť danú ust. § 10 ods. 4 zákona, tak 40 % zvýšenie SSU ustálené súdom prvej inštancie v súlade s ust. § 5 ods. 5 zákona je zjavne neprimerané. Znalecké posudky, ktoré boli v konaní predložené preukazujú rozsah poškodenia jej zdravia jednotlivé diagnózy, ktorými trpí a v neposlednom rade z toho plynúce

obmedzenia v živote. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je zrejmé, že rozhodnutie je vecne správne a to vo všetkých výrokoch, ktoré žalovaná odvolaním napáda. Je správne i v časti náhrady trov konania, pretože k nárastu ich výšky evidentne prispela i žalovaná neustálym bezdôvodným a účelovým spochybňovaním skutkových okolností, vyplývajúcich z vykonaných dôkazov, právneho posúdenia a najmä svojimi opakovanými a nedôvodnými námietkami voči zisteniam a záverom znalcov.

4. Prijatím zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP), s účinnosťou od 01. 07. 2016 došlo k zrušeniu zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (§ 473 CSP). Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované. Znamená to, že nová právna úprava dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikability procesnoprávných noriem a teda sa použije na všetky konania a to i na konania začaté pred dňom účinnosti Civilného sporového poriadku s výnimkami z tohto základného pravidla ustanovenými v § 470 ods. 2 CSP.

5. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) po zistení, že odvolanie podala v stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP) strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), prejednal odvolanie žalovanej bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je sčasti dôvodné.

6. Predmetom tohto konania je žaloba žalobkyne doručená súdu prvej inštancie dňa 26. 09. 2012, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd zaviazal žalovanú zaplatiť jej náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 24.366 eur a taktiež zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 12.183 eur ako náhrady škody z ublíženia na zdraví.

7. Podľa § 420 ods. 1 OZ každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

8. Pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia (§ 444 OZ).

9. Podľa § 441 OZ, ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

10. V § 420 OZ je upravená všeobecná zodpovednosť fyzickej a právnickej osoby za spôsobenú škodu, ktorá vychádza zo zásady zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením akejkoľvek právnej povinnosti. Občiansky zákonník však nevymedzuje pojem bolesť a pojem sťaženie spoločenského uplatnenia ani to, v akom rozsahu a na základe čoho sa tieto práva priznávajú. Uvedené otázky s účinnosťou od 01. 08. 2004 sú upravené v zák. č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý ustanovuje podmienky priznania poskytovania náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len SSU) vydávanie lekárskeho posudku o bolestnom a SSU ako i zásady na hodnotenie bolesti a SSU. Náhrada za bolesť a náhrada za SSU sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví, sú náhrady tzv. nemateriálnej ujmy a majú slúžiť na to, aby si poškodený mohol obstarat' náhradné pôžitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a kompenzovanie životných obmedzení vyvolaných poškodením zdravia. Ide o nároky rýdzo osobnej povahy. Zákon upravuje zvlášť podmienky, za ktorých sa poskytuje odškodnenie za bolesť a zvlášť podmienky pre odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia a osobitne stanovuje zásady pre vyhodnocovanie oboch druhov odškodnenia. Priznanie nároku na náhradu za bolesť nie je podmienené priznaním nároku na SSU a naopak.

11. Zákon č. 437/2004 Z. z. sťaženie spoločenského uplatnenia označuje stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (§ 2 ods. 2 zákona). Aj náhrada za SSU sa poskytuje jednorazovo a musí byť primeraná povahe, následkom a ich predpokladanému vývoju a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti (§ 4 ods. 1 zákona), na základe lekárskeho posudku, ktorého náležitosti sú upravené v § 7 a § 8 zákona a pri vydávaní ktorého posudzujúci lekár postupuje v zmysle zásad na hodnotenie SSU upravených v § 10 zákona a podľa sadzieb bodového hodnotenia, ktoré sú ustanovené v prílohe č. 1, II. a IV časti (§ 4 ods. 2 zákona).

12. Podľa § 5 ods. 1 zák. č. 437/2004 Z. z., pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za SSU sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo SSU ohodnotilo v lekárskom posudku.

13. Výška náhrady za bolesť a výška náhrady za SSU sa určuje sumou 2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom vznikol nárok na náhradu podľa ods. 1 za 1 bod a výsledná suma za zaokrúhli na najbližšie celé euro smerom nahor (§ 5 ods. 2 zákona).

14. Pre správne určenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody a aké predpoklady má po vzniku škodovej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodiť záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a v spoločnosti. Odškodnenie za SSU má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľné nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného a životné úkony poškodeného pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie, či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebazvedelávania.

15. V platnom právnom režime o výške náhrady za bolesť a SSU rozhodujú dve skutočnosti - celkový počet bodov uvedených v lekárskom posudku (§ 5 ods. 1 zák. č. 437/2004 Z. z.) a v prípade SSU aj zvýšenie náhrady ohodnotenej v lekárskom posudku súdom (§ 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z.). Pre každý z týchto krokov zákon limituje priestor pre voľnú úvahu. V prípade mimoriadneho zvýšenia náhrady za zvýšenie SSU je súd viazaný v zákonom stanovenou maximálnou hranicou zvýšenia vyjadrenou v 50 % základného bodového ohodnotenia. Táto možnosť je daná len v prípadoch osobitného zreteľa, keď súdna prax dospela k záveru, že uznanie invalidity v zmysle § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. je jedným, nie však jediným prípadom osobitného zreteľa (pozri aj sp. zn. 5Cdo/212/2010 z 29. 11. 2011). Zároveň sa súdmi akceptovalo, že pri zvýšení základného bodového hodnotenia a teda určenia, či ide o prípad hodný osobitného zreteľa nie je podstatným, či lekár využil možnosť zvýšiť bodové ohodnotenie. Pri posudzovaní otázky, či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určovaní rozsahu odškodnenia súd musí dbať na to, aby jeho rozhodnutie bolo ako celok spravodlivé. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu SSU treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom (rozsudok sp. zn. 3Cdo/464/2015 z 25. 02. 2016).

16. V prejednávanvej veci súd prvej inštancie vychádzal zo znaleckých posudkov, ako aj kontrolného znaleckého posudku, kde sťaženie spoločenského uplatnenia u žalobkyni bolo ohodnotené súčtom bodov 1550, čo pri hodnote bodu 15,72 eura predstavuje sumu 24.366 eur a túto aj žalobkyni v celom rozsahu priznal. Keďže odvolací súd je v zmysle ust. § 380 ods. 1 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, preskúmaval túto časť rozsudku z dôvodov žalovanou v odvolaní obmedzených. Žalovaná napadla vyhovujúcu časť rozsudku súdu prvej inštancie len nad priznanú sumu 18.761,82 eura, keď v tejto časti odvolanie nepodala, vychádzajúc zo základného počtu bodov 1550 pri hodnote bodu 15,72 eura, keď základné odškodnenie SSU za psychické následky, ktoré bolo vyčíslené v sume 24.366 krátila o 30 % na sumu 7.056,62 eura + považovala za primerané zvýšenie SSU v rozsahu 10 % zo základu, t. j. sumu 1.705,62 eura, teda odvolanie podala len v časti nad sumu 18.761,82 eura (17.056,62 + 1.705,62). Rozhodnutie preto v tejto časti v dôsledku absencie odvolania nadobudlo právoplatnosť. Zo základného počtu bodov priznaného v sume 24.366 eur žiadala, aby odvolací súd krátil toto priznané odškodnenie o 30 % z dôvodu zohľadnenia účasti žalobkyne na rozsahu škody na zdraví majúcej za to, že žalobkyňa sa psychiatricky začala liečiť až v septembri 2012 v čase, keď podávala na súd žalobný návrh a keby žalobkyňa od začiatku bola liečená odborníkom, v súčasnosti by nemuselo ísť o chronický prebiehajúcu rozvinutú psychickú poruchu.

17. Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že ust. § 441 OZ berie do úvahy účasť poškodeného na spôsobenej škode, a pre takéto situácie predpokladá dva varianty: 1/ poškodený znáša celú škodu sám, 2/ poškodený znáša pomernú časť škody, ak svojím pričinením prispel k vzniku škody. Najvyšší súd ČR k povahe ust. § 441 OZ konštatoval, že patrí k normám z relatívne neurčitou hypotézou, t.

j. k normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktorá tak prenecháva súdu, aby podľa svojej úvahy v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností (napr. rozsudok NS ČR 22Cdo/1618/2007). Pri úvahe o pomernom rozdelení medzi škodcom a poškodeným ide teda o určenie vzájomného vzťahu medzi konaním poškodeného a škodcom a o zváženie všetkých skutočností, ktoré prispeli ku vzniku škody. Posudzujú sa všetky príčiny, ktoré viedli ku vzniku škody a rovnako ako pri škodcovi, aj pri poškodenom treba prihliadať len na také jeho konanie, ktoré bolo aspoň jednou z príčin vzniku škody. Konečná úvaha o tom, nakoľko sa na škode podieľa sám poškodený a teda v akom rozsahu znáša škodu sám závisí vždy od okolností konkrétneho prípadu, po porovnaní všetkých príčin vzniku škody ako na strane škodcu, tak aj na strane poškodeného. Konanie poškodeného, ktorým prispel ku vzniku škody alebo k zväčšeniu jej rozsahu musí mať povahu protiprávneho konania, ktoré bolo príčinou vzniku škody alebo jej zväčšenia. Protiprávne konanie poškodeného spravidla spočíva v porušení generálnej prevencie podľa § 415 OZ. Vzhľadom na námietky žalovanej treba upriamiť pozornosť aj na potrebu preukázania príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a jeho následkom a teda aj protiprávnym správaním sa poškodeného majúcim za následok vznik jeho povinnosti, čiastočne znášať pomernú časť vzniknutej škody (§ 441 OZ). Z judikatúry vyplýva, že atribútom príčinnej súvislosti je priamo spôsobenie príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí ak je iba sprostredkovaný (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/292/2006).

18. Súd prvej inštancie pri zohľadňovaní spoluviny žalobkyne na vzniku škody dospel k záveru, že žalobkyňa nemala žiadnu zodpovednosť za jej vznik. Vychádzal pritom zo znaleckého posudku MUDr. Kabátovej, ktorý konštatoval, že nie je možné určiť, aký by bol stav žalobkyne, ak by sa u psychiatra liečila aj hneď po nehode. Odvolací súd s takýmto právnym posúdením súdu prvej inštancie sa stotožňuje. Bolo nesporným, že žalobkyňa sa začala liečiť u psychiatra až 18. 09. 2012, takmer 3 roky po nehode, avšak zo znaleckého posudku MUDr. Kabátovej jednoznačne vyplýva, že žalobkyňa ako laik nemala možnosť sama určiť, že má duševné problémy, ktoré vyžadujú psychiatrickú intervenciu. Za takéhoto stavu odvolací súd skonštatoval, že zo strany žalobkyne nedošlo k porušeniu prevenčnej povinnosti a k takému protiprávnemu konaniu, ktoré by malo za následok, aby výška priznanej náhrady za sťaženie SSU jej bola krátená. Preto odvolací súd v časti, v ktorej bola žalovaná zaviazaná zaplatiť celkovú výšku bodového ohodnotenia v sume 24.366 eur po odrátaní sumy, ktorú žalovaná dobrovoľne plnila a ktorá napadnutá odvolaním nebola, (t. j. sumy 24.366 - 17.056,22 = 7.309,80 eura). Uvedená suma predstavuje základné bodové ohodnotenie vo výške 24.366 eur bez krátenia o 30 % (t. j. 7.309,80 eura). Keďže žalovaná dobrovoľne plnila základné bodové hodnotenie krátené o 30 % (17.056,20 eura), napadnutá odvolaním zostal len suma 7.309,80 eura, v ktorej časti odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

19. V ďalšej časti pokiaľ ide o zvýšenie SSU žalobkyňa sa domáhala mimoriadneho zvýšenia SSU v maximálnej výške 50 % v sume 12.183 eur a súd prvej inštancie považoval zvýšenie SSU za primerané o 40 %. Žalovaná vo svojom odvolaní namietala takéto zvýšenie a považovala za primerané zvýšenie maximálne o 10 %. Súd prvej inštancie pri zvyšovaní SSU vychádzal zo samotnej výpovede žalobkyne a odkázal na výpoveď svedkýň B. U. a E. I. z konania pod sp. zn. 25C/140/2012.

20. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne rozhodoval ešte podľa zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, pričom vo svojom rozhodnutí odkázal na výpoveď svedkýň z konania pod sp. zn. 25C/140/2012. S takýmto postupom súdu prvej inštancie sa odvolací súd nestotožňuje a považuje ho za nesprávny. Výsluch svedkov bol upravený v § 126 OSP, v súčasnosti v § 196 - § 198 CSP. Podľa Občianskeho súdneho poriadku platného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ako aj nového Civilného sporového poriadku sa môže vykonať výsluch svedka, avšak nie takým spôsobom, ako učinil súd prvej inštancie, že odkáže na výpoveď svedkýň z iného konania pod inou spisovou značkou. V danom prípade nejde o dôkaz listinou, ktorú by bolo možné prečítať v zmysle ust. § 129 OSP, teraz § 204 CSP, a pre taký postup neboli splnené podmienky, pretože z obsahu celého spisu nevyplýva, že by takýto spis spisovej značky bol vôbec v konaní pripojený a v spise riadne oboznámený, resp. niektoré jeho listiny zo spisu. Avšak ako už bolo uvedené, výpoveď svedkov nie je možné zamieňať za dokazovanie prečítaním listiny, výpoveď svedkýň sa môže uskutočniť len tak, že súd nariadi ich výsluch na pojednávaní. Strany sporu bolo poučené podľa § 120 ods. 4 CSP, čo je zrejmé zo zápisnice z pojednávania konaného dňa 10. 03. 2016, pričom žalobkyňa ani jej právny zástupca takýto dôkaz nenavrhli vykonať, a preto súd prvej inštancie nahrádzal procesnú aktivitu žalobkyne samotným svojim

konaním. Takýto postup je neprípustný. Preto v žiadnom prípade pri rozhodovaní o zvýšení SSU nemohol vychádzať z výpovedí svedkýň z iného konania, pod inou spisovou značkou. V predmetnom konaní môže vychádzať len zo samotnej výpovede žalobkyne, keďže ďalšie dôkazy v konaní nenavrhol vykonať. V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že tak ako zvýšil súd prvej inštancie SSU u žalobkyne o 40 % považuje toto rozhodnutie za predčasné, bez dostatočne vykonaného dokazovania a riadne zisteného skutkového stavu. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že na zvýšenie o maximálne možnú hranicu o 50 % nárok má každý občan Slovenskej republiky, medzi ktorými nemôžu byť rozdiely z pohľadu toho, či ide napr. o vrcholového športovca alebo nie, a ďalej, že z ľudského hľadiska si súd nevie predstaviť osobu, ktorá by na mieste žalobkyne nemala nárok na 50 % zvýšenie SSU. S takýmto právnym posúdením sa odvolací súd nestotožňuje a považuje ho za nesprávne.

21. V prejednávanej veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa, kedy v zmysle platného zákona môže súd priznať navýšenie náhrady SSU až do výšky 50 %. Znenie zákona tak pripúšťa rozpätie navýšenia náhrady od 0 % do 50 %, čo umožňuje súdu rozhodnúť o primeranom navýšení, podľa spôsobených následkov, ktoré nechala nehoda na poškodenom v oblasti jeho spoločenského, kultúrneho, pracovného a súkromného života. Následky SSU pritom súd musí vyhodnocovať u každého poškodeného individuálne, s prihliadnutím na všetky zmeny, ktoré nastali v jeho živote po úraze. Maximálne navýšenie o 50 %, ktoré požadovala žalobkyňa, a ktoré jej súd prvej inštancie priznal vo výške 40 % považuje odvolací súd za neprimerané. Takéto navýšenie je možné priznať len poškodeným s najťažšími následkami, kedy zostanú pripútaní na lôžko, plne odkázaní na pomoc iných, ktorí nedokážu vykonávať ani základné životné úkony, sú úplne izolovaní nielen od akéhokoľvek spoločenského, športového alebo kultúrneho života, ale aj od sexuálneho a citového života. Žalobkyňa z týchto činností vylúčená nie je, preto v tejto časti považuje odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie za nesprávny. Doposiaľ nebolo nijakým spôsobom preukázané reálne uplatňovanie sa, resp. angažovanie sa žalobkyne na poli športovom (aktívny športovec) alebo politickom či verejnom (funkcionárka politickej strany alebo spoločenskej organizácie) alebo verejného života, poslankyňa alebo v kultúrnom (aktívna účasť ako členka nejakého súboru alebo aktívnej diváčky - návštevníčky divadelných, filmových predstavení, výstav, múzeí, galérií, koncertných podujatí, festivalov a pod.). Ak súd prvej inštancie posúdil zvýšenie odškodnenia na 40-násobok, odvolací súd to považuje za neprimerané, pretože v podstate podľa názoru súdu prvej inštancie, takéto zvýšenie mal dostať každý človek, bez ohľadu ako sa angažoval pred a po úraze, čo by bolo popretím zmyslu zák. č. 437/2004 Z. z. (ust. § 5 ods. 5). Keďže súd prvej inštancie doposiaľ v konaní takto nepostupoval, jeho rozhodnutie nie je správne, a preto bol dôvod na zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie v tejto časti a vrátenie veci na nové konanie. V ďalšom konaní je prvoinštančný súd právnym názorom odvolacieho súdu viazaný (§ 391 ods. 2 CSP). Súd prvej inštancie bude postupovať v zmysle vyššie uvedeného, opätovne posúdi návrh žalobkyne na zvýšenie SSU v zmysle vyššie uvedených zásad a opätovne vo veci rozhodne, pričom opätovne rozhodne aj o náhrade trov strán sporu, ako aj o zaplatení súdneho poplatku a o trovách štátu, ako aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je
a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).